

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Catholicorum victoriae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

quatuor partes fuisse dissectum? quin eviscerato etiam adipem detractum (erat enim Zuinglius corpulentus admodum & obesus) eoque ocreas militum inunctus. Lutherani aiunt. (a) Tragicum hoc quidem & horribile esse facinus, in edam admirabilia Dei iudicia notare unumquemque, ac merito cum Davide dicere posse: *Iustus es Domine, & iustum iudicium tuum.* Aut cum Domino & Salvatore nostro: *Nisi poenitentiam habueritis, omnes simul peribitis.* Zuinglius certe homo fuit præferendus, nihil nisi ignem ipitans, & inter omnes qui contra Ecclesiam insurrexerunt, vno Caluino excepto, maxime metuendus; adeo ut tuba seditionis ac fomes rebellionis merito dici possit, ut etiam ex ipsius scriptis, & imprimis libro IV. Epistolarum liquet, qui gitor vivus ut apostata & sacrilegus exuri promeruit, ei in morte vltio Dei non defuit de quo contribulis sui, Theodori Beza suspitua & lac ymas, ita canentis. *vt nos è Gallico vertimus, habe nempè multi de multo elogium*

*Vir bonus & fortis, supremi incensus amore
Numinis & patriæ, hostili se Zuinglius ensi
Obijcit, & casus post in cineresq; redactus,
Præstitit officium extremum patriæq; Deoq;*

Et hoc illud est quod vulgari vertuâ discipulis
ipius iactatum fuit:

*Occubuit patrio ballator Zuinglius ense,
Et pressa est armis gens populosa suis.*

Cum eo vna occubuerunt quatuor sacerdotes apostatæ, quum prius fortiter pro sua religione, aut multo potius, pro vxoribus ac liberis, pugnasent. Horum vnus fuit Abbas Eremi excucullatus, necnon eiusdem Conuentus Prior, tam Antonius Vaderius Canonicus Tigurinus & Henricus Vtingerus eiusdem Ecclesiæ Thesaurarius & Canonicus. Qui veid è prælio euaserunt, Tigurum se receperunt, amissis viginti sex machinis tormèra tijs, quas secum eduxerant. Accepto huius cladis nuncio, Bernates iubent Tigurinos bono esse animo, & auxilia ad causam hanc communem pollicentur. Idem faciunt Basileenses, Schafusiani, Sangallenses & Mulhusini. Sic igitur exercitu, in quo triginta armatorum fuisse millia nonnulli prodiderunt, coacto, Tigurini rursus egrediuntur. Nec moram faciunt pagi Catholici, quorum tamen vniuersæ copiar vix octodecim armatorum millibus constabant. Qui domi interim remanserant rotos se oratione & precibus dediderunt. Ex viduarum numero octodecim lectæ fuerunt, è quibus senæ alternatim in Eremi sacello Deum ac

Deiparam Virginem Mariam pro suorum victoria deprecantur.

IV. Sleidanus, erubescens, credo, tot tantisque Zuinglianorum suorum clades describere, quatuor aut quinque pæci a totidem ferè verbis absoluit: quorum ego hoc loco è Catholicis scriptoribus petitam, aut ex eorum qui interfuerunt ore acceptam historiam subiungam. *Quum bipartitus esset Zuinglianorum exercitus, nec Bernates adhuc copias cum Tigurinjs coniunxissent, Catholici celeriter promotis copijs, Bernates inopinantes oppresserunt, & in fugam coëcèerunt, octingenti circiter occisis, & totidem fere in proximo flumine submersis. Sed multo maior fuit ea clades quam non multo post, nimirum XXIV. Octobris M. D. LII. Zuingliani acceperunt. Noctem enim conatibus suis magis commodam ac propitiam fore existimantes, quum diei bis aduersum atque infelicem experiti essent, copias producent, ut hostibus somno oppressis, somnum cum nocte continuarent. At subodorati id Catholici, in armis parati stabant, lineis interulis, ut mitius se per tenebras cognoscerent, super arma inductis. Magna hic caedes fuit, virisque aut morti aut vincere cupientibus tandem vero,*

Post pugnam incipientem, dubia & momenta Gradui,

victoria penes Catholicos fuit, sex millibus circiter Zuinglianorum in prælio occisis. Nec sic tamen fracti Zuingliani rursus contractis tam profligati exercitus reliquis quam nouis copijs, vigilia Omnium Sanctorum fortunam rursus tentarunt, eodem quo prius euentu, quinque millibus iterum desideratis. Solebant vero Catholici pro victoria non vota tantum facere, verum etiam gratias Deo agere in sacello quodam, quod D. Virginis in Eremo dicitur, loco non religione tantum, verum etiam multis miraculis claro. Id agrè ferentes Zuingliani, miro in superet am frequentes suorum clades ulciscendi studio incensi, contractis quantas poterant copijs, dictum sacellum suaditu euertere statuerunt. Eare cognita, Catholici in armis parati sic eos exceperunt ut circiter quinque millia rursus ceciderint, multis Tigurinorum, Basileensium, Schafusiorum & Mulhusinorum signis captis. Hæc quinta fuit clades Helueticorum. In diuersis his conflictibus sedecim Ministri seu Prædicantes bellatores, gladijs & hastis ad extremum usque spiritum fortiter pugnantes, simili quo antecessor ipsorum & Apostoli Zuinglius fato sumti sunt. Tot tantisque cladibus fracti Zuingliani, post hæc manibus sese continuerunt, & Imperialem quadrundem urbium intercessione, tandem

a Hist. August. fol. 158. P. fol. 118. L. 12.

dem pacem à Catholicis impetrarunt. Pleraque enim per Germaniam ciuitates agrè serebant, bellicosam hanc nationem mutuis cladibus sic asteri, ac suis viribus ad intestinam perniciem armari. O plusquam belluinam hominum crudelitatem. Quis umquam audiuit, lupum à lupo, aut leonem à leone, quantumuis extrema fame agitatis, deuoratum? At solus homo hominem occidere nihil pensis habet.

Tantum religio potuit suadere malorum
Diuersa. Et sessum studia in contraria vulgus.

O aureum illud sæculum! quo non dico hominem, sed innoxium quodcumque anima occidere piculare habebatur. Ferreum vero nostrum hoc merito dici potest, quo homines tamquam Eumeidum seu Furiarum ministri, nihil aliud quam aliorum perniciem quærunt & moluntur. Postquam ergo tantum Christiani sanguinis effutum fuit, tandem pax inter utriusque religionis pagos facta est, hac conditione, quam nos è Gallicis verbis sic Latine expressimus: Nos Tigurini & Bernates, debemus velle & volumus ut fideles nostri confederati quinque pagorum, & ipsorum ciues, unà cum Valensibus & omnibus ipsorum socijs & adherentibus, tam Ecclesiasticis quam laicis, in ipsorum ciuitatibus, territorijs, prefecturis & dominijs, pace fruantur; idque sine ulla reprehensione, disputatione aut quacumque alia maligna adiunctione, exceptione, & circumuentione, exclusa omni fraude. Similiter nos Quinque pagi volumus, ut Tigurini & Bernates ipsorumque adherentes, in pace uiuant, neque etiam ob eam quam sequuntur religionem ulli eis molestia aut turbatio inferatur. Porro inter pacis huius conditiones & illa fuit, ut utriusque Catholici scilicet e. m. Ferdinando rege, & Zuingliani e. m. Lang. auro & Argentinensibus factum fedus rescindant.

VII. Secundum hæc Heluetiæ populi pacem inter se sanctè coluerunt Zuingliani tanta cladum frequentia & magnitudine attonitis. Porro Helvetiorum pagi dicti: Lucernates, Viiij, Surtij, Vnternaldij, Glaronenses, Tugiani, Friburgenses, Soloduri, Abbecellenenses in Catholicæ Ecclesiæ obedientia constanter permanserunt: quamuis duo posteriores ex his pagi utramque tolerent religionem. At alij præter hos pagi nimirum Tigurini, Basileenses, Bernates, Schafusiani, Zuinglij opinionem pertinacissime hætenus defenderunt, quamquam non nihil iam ad Calvinisimum defluxerint. Antea enim Heluetica Confessio seu religio a Geneuensi, & quantum ad ipsam fidem, & quantum ad ceremonias seu sacrorum ritus, ali-

quantulum discrepabat: verum intra proximos retro viginti annos aliqua concordia ratio fuit interita. Hodieque tamen disciplina Ecclesiastica non tam strictè apud Heluetios quam Geneuenses obseruatur. Heluetij etiam in Cæna sua hostijs Catholicorum more paratis, Geneuenses vero ea panis formam modoque parata qua in mensa indies communi seu vulgari plebs utitur. Altaria etiam illi saxea habent & Basileæ quidem marmoreum hodieque integrum visitur, quod olim in Ecclesia Cathedrali diuino officio inseruiit. Cumque cæna apud Heluetios tribus celebratur, duo Prædicantes, sicut enim Ministros appellant) ad altare consistunt, quorum vnus panem, alter vinum communicantibus porrigit. At in vicis & villis, Prædicans panem, laicus vero seu rusticorum vnus vinum dat. Apud Heluetios in sepultura defunctorum funebribus haberi solet oratio: Geneuæ nequaquam Basileæ quidem, Schafusis & alibi multa Epitaphia & alia funebria ornamenta adhuc exstant; non vero Tiguri aut Bernæ, Basileæ Erasmi Epitaphium in Cathedrali Ecclesia, Oecolampadij vero in cæmeterio videtur. Geneuæ mortuis nihil, præter terram, datur. Quin idololatricam esse, aiunt, honores illos qui defunctis habentur. Existimant quippe, satis esse cælum pro vna habere. Basileenses quidem & Schafusij post Oecolampadij mortem diu Lutheranam religionem sequuti sunt, à Sulcero quodam Lutherano Prædicante persuasi; quo defuncto, Grynæus filius (de quo in B. za Leonibus exiit elogium, filius) primum à Lutheri, deinde à Zuinglij opinionibus paulatim eos ad Calvinisimum abduxit, mitto astu ad hoc vnus. Primo enim Lutheranum se simulabat; postea vero amicis quos plurimos singulari morum tam grauitate quam comitate sibi comparauerat, confusus, Geneuensem Confessionem populo aperte laudauit utque eam amplecterentur auctor fuit: quamuis Lutheranismi etiam noui fauilla quædam veluti sub cineribus utrobique lateant. Ita religio pro hominum arbitrio tota gubernatur apud eos, qui nihil nisi diuino verbo expressum in Religione colorandum susceperunt, quidlibet enim sub verbo diuino ingenium humanum inuenire potest, si à Regula Ecclesiæ distans veritatem recedit.

VIII. Eadem discordia ab Heluetijs ad Rhætos finitimos, quos Grisones vulgo vocant, propagata est: qui & ipsi, Heluetiorum exemplo, legitimi domini, Episcopi nempe Curienfis imperio sese

sub-